

Natuurherstel in het IJperveld

Het IJperveld is een uitgestrekt stil, fraai watergebied met honderden eilanden van veen. Een voormalig brak veenweidegebied, met talloze sloten en vaarten en rietkragen. Vanuit Programma Natuur wordt hier gewerkt aan natuurherstel. Sofie de Groot is projectleider Natuur en Landschap bij Landschap Noord-Holland in dit gebied. Wat speelt hier zoal?

Sofie: “We willen momenteel zoveel mogelijk schoon regenwater vasthouden. Voedselrijk water is onderdeel van het boezemsysteem in het IJperveld. Het veenmos moet blijven groeien, dat staat centraal in de opgave in dit gebied. In het verleden zijn er watervakken gemaakt waarin regenwater zo lang mogelijk kan worden vastgehouden. Het is op dit moment nodig om deze watervakken te herstellen omdat delen van keerschotten zijn vergaan. Hiervoor hebben we subsidie gekregen van RVO. Daarnaast zijn we bezig met baggerwerkzaamheden binnen de watervakken om de waterkwaliteit te verbeteren en nutriënten uit de sloot te halen. Er is altijd een risico dat de oevers weer inzakken. In het verleden is er te diep gebaggerd met verzakking tot gevolg. Daarom hebben we nu nauwkeurig gekeken naar wat nodig is; waterkwaliteit staat hierin voorop. In de zomer vervangen we de kunstwerken; dat zijn de dammen en de keerschotten. Binnen het IJperveld zijn watervakken gemaakt; hierin wordt zoveel mogelijk water vastgehouden. Zo zijn er meerdere compartimenten. Dit is een van de projecten waar ik mee bezig ben.”

Speelt de hoeveelheid regen een rol van betekenis in dit gebied?

“Door klimaatverandering krijgen we drogere zomers en wordt het steeds moeilijker om het veen nat te houden met schoon water. De winter wordt een nattere periode. Hier wordt het moeilijker het water weg te krijgen.”

Waar vindt natuurherstel plaats?

“In december 2023 is er een voortgangsrapportage over dit gebied gemaakt voor RVO. Daar heb ik in opgenomen dat het een succes is dat door het uitkrabben van de sloten een rijkdom aan vegetatie is ontstaan. Eén van de instandhoudingsdoelen in het gebied is Veenmosrietland. Dat ontstaat van nature door verlanding van dit soort sloten. Een belangrijke voorwaarde voor het ontstaan is dat de vegetatie gemaaid wordt. Dat zorgt voor licht op de bodem, waardoor er meer kruiden kunnen groeien. In de uitgekrabde sloten is een jonge verlandingsvegetatie aanwezig, met nog veel moerasplanten, zoals watermunt, waterzuring echte koekoeksbloem en moerasvaren. De mat aan rietwortels is net dik genoeg om op te lopen (en te maaien). Plaatselijk zien we de eerste veenmossen verschijnen op het strooisel. Dit is de start van ontwikkeling naar veenmosrietland. Verder profiteren ook diverse dieren van deze natte moerassen. Bijvoorbeeld Noordse woelmuis, roerdomp en libellen. Veenmos staat onder druk door klimaatverandering.”

Wat heb jij aan de bijeenkomsten van de Lerende samenwerking?

“Ik doe vooral mee met de online bijeenkomsten, laatst over de overgangsgebieden. In december was ik bij de live bijeenkomst met alle provincies die plannen presenteerden voor Programma Natuur. Ik vind het heel nuttig om meer kennis uit te kunnen wisselen.”

Hoe werkt de samenwerking in het gebied?

“We wisselen vooral kennis uit met de TBO's zoals Staatsbosbeheer en Natuurmonumenten en de provincie Noord-Holland. Dat gebeurt tijdens veldbezoeken en bijeenkomsten. Ik zit daar altijd bij vanuit onze organisatie. Hier bespreken we ook de voortgang van projecten. Omdat er weinig

veenweidegebied in Nederland is, kunnen wij alleen specifieke kennis uitwisselen met de provincie Friesland en Overijssel, waar vergelijkbare gebieden zijn.”

De koekoeksbloem is bij de sloten volop aanwezig in het Ilperveld